

KRITIČKI PRINOSI HRVATSKOM BILJNOM NAZIVLJU

CRITICAL CONTRIBUTION TO THE CROATIAN BOTANICAL NOMENCLATURE

Ivan ŠUGAR*

Sažetak: U članku je obrađeno hrvatsko pučko nazivlje dijela crnogoričnog drveća i grmlja u Hrvatskoj. Pri tom je posebna pozornost posvećena nazivima vrsta koje samoniklo rastu u Hrvatskoj. Nazivi tih vrsta dopunjeni su nazivljem svojti koje se u Hrvatskoj najčešće susreću u kulturi ili se pak češće spominju u literaturi. Kako je nakon B. Šuleka u pogledu biljnog nazivlja u Hrvatskoj učinjeno vrlo malo i kako u pučkom nazivlju crnogoričnog bilja u Hrvatskoj vlada prilična zbrka, valjalo je najprije utvrditi određene kriterije za obradu toga nazivlja. Pri rješavanju te problematike krenuo sam od Linnéova načela o dvoimenom nazivu i od načela jedan rod – jedan naziv. No, kako je hrvatski jezik živi jezik, tim se načelima suprostavilo bogato domaće pučko nazivlje vezano uz crnogorično bilje, što je značilo da te suprotnosti valja uskladiti. Bilo je jasno da nazivlje valja tako urediti da se, uz maksimalno poštovanje gornjih načela, pokuša sačuvati što više tih naziva tako da ih se prikladno uklopi u naziv određene biljne svojte, bilo kao naziv roda, bilo kao naziv vrstenog pridjevka, ili pak omogućavanjem dvaju, pa i triju naziva kad to bude potrebno. Pri izboru naziva za imenovanje roda ili vrste, vodio sam računa da kao opći naziv bude odabran onaj naziv koji je najrašireniji ili koji je dosad najuobičajeniji u literaturi. Nazivi koji su preporučeni kao opći s ciljem da postupno postanu i normativni, otisnuti su masnim slovima, a oni koji su također naznačeni kao prihvatljivi, razmaknutim slovima.

UVOD – INTRODUCTION

Jedan od Linnéovih životopisaca napominje da je na dvoimeno nazivlje Linné bio potaknut izrekom seviljskog nadbiskupa Izidora Seviljskog (560–636), koja glasi: “Ako čovjek ne zna imena, ne vrijedi mu ni poznavanje stvari” (Hagberg 1959:57). Svjestan važnosti nazivlja, Linné je rano počeo razmišljati o njemu, pa početke načela o dvoimenom nazivlju nalazimo, prema navedenom autoru, u njegovim djelima *Hortus Cliffordianus* (1736), *Fundamenta Botanica* (1736) i napose *Critica Botanica* (1737). No, iako se potreba za sređivanjem nazivlja javlja u djelima 30-ih godina njegova života, ideju o binarnoj nomenklaturi proveo je tek u I. izdanju čuvenog djela *Species Plantarum* (1753), dakle dvadesetak godina nakon što je o tim načelima počeo razmišljati.

I kad je konačno došao do spoznaje o potrebi uvođenja dvoimenog nazivlja u botaniku, imao je razrađen sustav kako ga provesti. Najprije je valjalo utvrditi nazive rodova, a njih je već bio znatno razradio njegov prethodnik Python de Tournefort u svom djelu *Elementa Botanica* (Pariz 1694), u kojem je donio 600 naziva rodova (Linné je taj prvi popis kasnije dopunio s još 300 rodova, a on se dopunjava i do današnjeg dana) – te dodati naziv za vrste. Naziv koji određuje vrstu obično je pridjev, ali može biti i imenica s pridjevnim obilježjem, pa se zato i zove vrsteni pridjevak ili dijagnostički atribut odnosno epitet (usp. Stafleu et al. 1987). Na raspolaganju stajalo mu je golemo nomenklaturno bogatstvo iz grčkih i rimskih djela, dakle mnoštvo naziva za koje tada (još) nije uvijek bilo poznato na koju su se biljnu svojtu odnosili, zatim prilično zbrkana ostavština uglavnom opisnog karaktera novovjekovnog i sre-

* prof. dr. sci. Ivan Šugar, Zavod za farmaceutsku botaniku
FBF-a Sveučilišta u Zagrebu, Schrottova 39 Zagreb

dnjevjekovnog botaničkog nazivlja, i napokon mogućnost da i sam stvara nazive (prema imenima botaničara, liječnika, prema biljnim obilježjima, itd.).

Linné se pri stvaranju botaničke nomenklature posužio uglavnom nazivljem grčkih i rimskih pisaca, dijeleći ih je sam stvarao, dok je novovjekovno i srednjovjekovno nazivlje koje je bilo nadahnuto vjerskim pobudama i motivima, kao što su bili nazivi *Paternoster* (Oče naš), *Gratia Dei* (Milost Božja), *Oculus Christi* (Božje ili Kristovo oko), *Spina Christi* (Božji ili Kristov trn), itd. uglavnom otklonio kao nepogodna za botaničku nomenklaturu. Ipak su se neki od tih srednjovjekovnih naziva održali i do danas kao vrsteni pridjevci, kao npr. u nazivima drače (*Paliurus spina-Christi*) i ômana (*Inula oculus-Christi*).

Kako je Linné postupao pri imenovanju biljnih vrsta, pokazat ćemo na primjeru hrasta (*Quercus*).

Plinije St. se u svom djelu *Historia Naturalis*, a isto se može reći i za druge rimske pisce, služio s više naziva za hrastove, kao što su: *quercus*, *ilex*, *cerrus*, *aesculus*, *robur*, *balanus*, *glandulifera*, *dryas*, *aegilops* i dr. (A n d r é 1956). Naravno da su se tadašnji nazivi sastojali samo od jedne riječi.

Pri izboru rodovnog naziva za hrast, mogao je biti izabran i upotrijebljen bilo koji od gore navedenih naziva, tj. bilo *quercus*, bilo *robur*, bilo *aesculus*, bilo *cerus* ili neki drugi. No, kao rodovno ime za hrast uzet je naziv *Quercus*, koji se u rimskoj literaturi koristio istodobno i kao opći naziv za hrast, ali i kao naziv za lužnjak (*Quercus robur*), a preostale je nazive dodavao kao vrstene pridjevke, po mogućnosti sa sličnim odnosom kao što je bilo i u rimsko doba ako mu je bilo poznato. A ako nije bilo poznato, tada je vrstene pridjevke dodavao nasumce ili ih upotrebljavao na drugi način. Tako je hrast česmina dobio naziv *Quercus ilex* (u rimsko doba samo *ilex*), hrast cer (u rimsko doba samo *cerus*) *Quercus cerris*, lužnjak *Quercus robur* (u Plinija St. je to bio naziv za različite vrste hrastova kao i naziv *quercus*, a inače se smatra da se to ime odnosilo na hrast kitnjak - *Quercus petraea*), itd. Naziv *aesculus* koji se, kako se danas zna (A n d r é op.c.), odnosio na hrast slatun (*Quercus frainetto*), poslužio je Linnéu kao rodovni naziv za imenovanje divljeg kestena (*Aesculus*).

Gledajući, u sklopu upravo iznesenog kratkog osvrt na postanak binarne nomenklature u botanici, na današnje stanje u svezi s biljnim nazivljem u Hrvatskoj,

može se reći da je ono samo nešto malo bolje nego što je bilo stanje s latinskim nazivljem u botanici u Europi u vrijeme kada se pojavio Linné, što znači da je po različitim djelima sabrano golemo bogatstvo biljnih naziva pučkog podrijetla, kojima se svatko služi(o) prema vlastitom nahođenju.

Sređivanje te građe i njena sistematizacija u odgovarajući sustav biljnog nazivlja jedna je od temeljnih zadaća botaničke struke u Hrvatskoj. Naime, zbog značenja bilja za ljudski život kao i za održanje života na Zemlji uopće, biljno je nazivlje važno i u svakodnevnom životu, a ne samo u botaničkoj struci, te se o nedostatak toga nazivlja svakodnevno spotiču ne samo botaničari nego i stručnjaci drugih struka, napose botanici srodnih struka, kao što su poljoprivreda, šumarstvo i farmacija, ali i filolozi. Otuda i potreba za sređivanjem toga nazivlja, otuda i poticaj za pisanje ovoga članka.

Spoznaja dakle da s jedne strane postoji znatna ali nesređena i nesistematizirana građa, a s druge strane goruća potreba za njenim sređivanjem, navela me na pisanje ovoga članka, u kojem sam obradio dio hrvatskog biljnog nazivlja unutar triju crnogoričnih porodica, kako bih time na veći zamah rada na toj problematici potaknuo širi krug stručnjaka.

Iako je nakon objelodanjivanja Šulekova *Jugoslavenskog imenika bilja* učinjeno vrlo malo na sređivanju biljnog nazivlja u Hrvatskoj, na razini određenih struka su u zadnje vrijeme ipak zabilježeni određeni pomaci. Tako su u zadnjih petnaestak godina u sklopu agromorske struke objelodanjena tri takva rada (K o v a - č e v i ć 1979; L o d e t a 1993, 1994), od kojih su zadnja dva nešto manjeg opsega ali s kritičnije obrađenom građom (L o d e t a 1993, 1994). Nedavno je učinjen još jedan pokušaj u tom pogledu (D o m a c 1994), ali to djelo, međutim, zbog nekritičkog pristupa obradi biljnog nazivlja, nije preporučljivo za uporabu (Š u g a r 1995). Koliko mi je poznato, sličnih pokušaja u drugim strukama nije bilo, pa stoga smatram da će i ovaj članak korisno poslužiti u rješavanju te problematike.

Predmet obrade ovoga članka su rodovi i vrste iz porodica borovki (*Pinaceae*), čempresovki (*Cupressaceae*) i tisovki (*Taxaceae*), rasprostranjeni ili znatnije udomaćeni u Hrvatskoj, i to: *Abies*, *Picea*, *Pinus*, *Larix* i *Cedrus* iz porodice borovki; *Cupressus*, *Juniperus* i *Thuja* iz porodice čempresovki, i *Taxus* iz porodice tisovki.

GRAĐA I METODOLOGIJA – MATERIALS AND METHODS

Što se tiče metodologije, u rješavanju nomenklature problematike gornjih svojti krenuo sam od, kako je već istaknuto, Linnéova načela o dvoimenom nazivu biljnih vrsta, što je inače uobičajeno i u drugim živim

jezicima i narodima. No, mi se u usporedbi s Linnéom u pogledu nazivlja ipak nalazimo u nešto drukčijem položaju. Hrvatska je naime biljna nomenklatura dio živoga a ne, kao što je slučaj s latinskom nomenklaturom, mr-

tvog jezika, a ta činjenica nameće drukčiji pristup obradi nazivlja.

Polazeći naime, pri imenovanju biljaka, od činjenice da u narodu ima više istih naziva za različite biljke i više različitih naziva za iste biljke, i da pritom za određene vrste, odnosno rodove ima vrlo mnogo sličnih ali i različitih naziva, bilo mi je jasno da, iako i pri izradbi hrvatskog biljnog nazivlja valja krenuti od Linnéova načela o dvoimenom nazivu, kao i od načela jedan rod – jedan naziv, isto tako valja poći od činjenice da je hrvatski jezik živi jezik te da valja uzeti u obzir i bogatstvo i raznolikost hrvatskog pučkog nazivlja i tu činjenicu i to svojstvo iskazati i u nazivu uz određenu biljnu svojtu. A to znači da se za određeni rod i vrstu uzmu i po dva, pa i po tri pučka naziva kad je to potrebno istaknuti, a da se ostali nazivi na zgodan način uklope također u naziv kao vrsteni pridjevci i tako spasi i sačuva što više narodne jezične baštine.

S obzirom na način kako su u članku iskazani i obrađeni nazivi, valja dati i određena objašnjenja.

Natuknice znanstvenih, latinskih naziva pojedinih biljnih svojti, na temelju kojih je obrađeno hrvatsko nazivlje, poredane su abecednim redom.

Uz odgovarajući znanstveni naziv, hrvatski narodni naziv za određenu biljnu svojtu koji sam, na temelju njegove dugogodišnje, uobičajene i u pučkom nazivlju potvrđene uporabe u različitim znanstvenim i stručnim publikacijama uzeo kao opće prihvatljiv naziv za tu svojtu zbog njegove tradicionalnosti, otisnut je masnim slovima. Isto su tako masnim slovima ispisani i oni nazivi koje sam stvorio kombinacijom postojećih naziva,

i preporučio, prema iznesenim načelima, kao najpogodnije za službenu uporabu i s ciljem da postupno postanu normativni. Autorsko ime u zagradi iza takva naziva obilježava upravo tu činjenicu.

Razmaknutim slovima ispisani naziv označuje drugi dopušteni naziv, koji je ondje stavljen zbog čestote njegove uporabe u određenom području ili literaturi, čime je udovoljeno načelu i potrebi da se i taj naziv sačuva kao dio narodne jezične baštine.

U zagradama iza svakog naziva stavljen je, kad god je to bilo moguće utvrditi, autor koji je naziv zabilježio kao i mjesto gdje se naziv upotrebljava. Kako mi je kao temeljni izvor za obradu nazivlja poslužio Šulekov *Jugoslavenski imenik bilja*, područje u kojem se određeni naziv upotrebljava i iz kojega potječe, utvrdio sam prema izvornom autoru toga naziva, naznačenom u spomenutom Šulekovu djelu, ali kao autora podatka nisam naravno istaknuo izvornog autora nego Šuleka od kojega sam određeni podatak i uzeo.

Kao temelj i ishodište za analizu i prijedlog u ovom radu iznesenih naziva crnogoričnog bilja poslužilo je pučko nazivlje sabrano u djelima, kao što je u prvom redu Šulekov *Jugoslavenski imenik bilja*, zatim Haračićevi i Pichlerovi radovi te određena starija građa. U obzir su u tu svrhu uzeta također i prošlostoljetna floristička djela kao i dio srednjoškolske botaničke građe 19. st. Od novijih djela u obzir je uzeta uglavnom pretencioznija građa, dok se na udžbeničku botaničku literaturu, zbog znatne proizvoljnosti u imenovanju biljaka, koje su pojedini autori mijenjali od izdanja do izdanja, nisam odviše oslanjao niti znatnije konzultirao.

ANALIZA I PRIJEDLOG NAZIVA. REZULTATI – ANALYSIS AND PROPOSITION OF NAMES. RESULTS

Nomenklatura botanička građa iz porodice borovki, čempresovki i tisovki uzeta je kao predmet obrade ovoga članka zbog njene zamršenosti. U pučkom nazivlju za stanovit broj i rodova i vrsta unutar tih porodica vlada velika zbrka, te izaziva nedoumice u pogledu njihova naziva i u botaničara i u strukovnjaka drugih struka. Stoga sam smatrao korisnim da na tako zamršenom primjeru pokušam dati određena rješenja.

U opsegu porodice borovki određeni su nazivi više vrsta u okviru pet rodova, od kojih se tri samoniklo javljaju u Hrvatskoj, a to su rodovi *Abies* (jela), *Picea* (smreka, omorika) i *Pinus* (bor), dok se druga dva susreću često u kulturi, a to su *Cedrus* (cedar) i *Larix* (ariš).

I. *ABIES* Mill. – **jela**; jelva; omorika

– *alba* Mill. – **obična jela** (Anić, Herman, Vidaković); vit(k)a jela (Fritsch, Horvatić, Šulek); jela (južnohrvatsko primorje, Šulek; Vi-

siani; Belostenec); borika prava (Visovac, Šulek); capin (Visiani); cmrek (varaždinska okolica, Šulek); cmrok (varaždinska okolica, Šulek); čamić (Hasek-Janda); jalva (Šulek); jelić, jelika (Šulek); jelovina (južnohrvatsko primorje, Šulek); luč (Hasek-Janda); omora, omorika (Schlosser-Vukotinić); smrok (Hrvatsko Zagorje, Šulek); bijela jela (Domac, Nikolić); taj je naziv prijevod vrstenog pridjevka *alba*, koji je dosad upotrijebljen u literaturi samo jedanput (Matković 1970), pa njegovo ponovno uvođenje u terminologiju stvara samo veću zbrku u nazivlju, a uz već uobičajene dosadašnje nazive *obična* i *vita jela*, taj naziv je nepotreban. Njegova je tvorba naime, utemeljena na mehaničkom pristupu nomenklaturnoj problematici, tj. na čistom prijevodu s latinskog, zanemarujući nacionalno nazivlje, te je stoga taj naziv suvišan.

Obična jela je jedina samonikla vrsta roda *Abies* (jela) u Hrvatskoj. U Europi, Sjevernoj Americi i sjevernoj Aziji javlja se inače više vrsta jela, a ovdje ću iznijeti nazive samo za dio njih koji se češće javljaju u Hrvatskoj, bilo u kulturi, ili se pak na njih često nailazi u literaturi.

– *borisii-regis* Mattf. – **bugarska jela** (Vidaković, Herman); Borisova jela (Anić).

– *balsamea* (L.) Mill. – **balzamska jela** (Šugar); balzamejska jela (Matković); balzamova jela (Ungar-Regula-Bevilacqua); balzamasta jela (Vidaković, Herman). Jezično nije ispravan ni naziv balzamova ni balzamasta jela.

– *cephalonica* (Link.) Loud. – **grčka jela** (Anić, Herman, Vidaković).

– *concolor* (Gord.) Hoopes – **koloradska jela** (Herman, Ungar-Regula-Bevilacqua, Vidaković).

– *nebrodensis* Matt. f. – **sicilska jela** (Anić).

– *nordmanniana* (Steven) Spach – **kavkaska jela** (Anić, Vidaković).

– *pinsapo* Boiss. – **španjolska jela** (Anić, Vidaković).

– *sibirica* Ledeb. – **sibirska jela** (Anić).

II. *PICEA* Dietr. – smreka; omorika.

– *abies* (L.) Karsten (= *Picea excelsa* Lk.) – **obična smreka** (južnohrvatsko primorje, Šulek; Herman, Ungar-Regula-Bevilacqua, Vidaković); obična smrča (Anić); omara (Bosna, Šulek); jela (Schlosser-Vukotinović); omarika (Šulek); omora (Bosna, Šulek); omorika (Vujičić; Bosna, cit. prema Šuleku); obična omorika (Fritsch); smrča (Vidaković).

– *obovata* Ledeb. – **sibirska smreka** (Vidaković, Ungar-Regula-Bevilacqua); sibirska smrča (Anić); sibirska omorika (Šugar).

– *omorika* (Pančić) Purkyne – **Pančićeva omorika** (Anić, Vidaković).

– *orientalis* (L.) Lk. – **kavkaska smreka** (Vidaković); kavkaska smrča (Anić); kavkaska omorika (Šugar).

– *polita* (Sieb. et Zucc.) Carr. – **japanska smreka** (Vidaković); japanska omorika (Šugar).

– *pungens* Engelm. – **srebrenasta smreka** (Herman); bijela smreka (Ungar-Regula-Bevilacqua); plava smreka (Vidaković); bodljikava smrča (Anić); srebrni bor (Ungar-Regula-Bevilacqua); srebrenasta omorika (Šugar).

III. *PINUS* L. – **bor**; smrek (Belostenec, Jambrešić); omara, omarika, omorika, sosna (Stulli); smrok (Schlosser-Vukotinović).

Ovdje valja napomenuti da je u I. izdanju Linnéova djela *Species Plantarum* (1753) koje se smatra ishodištem za nomenklaturu sjemenjača (Spermatophyta) i papratnjača (Pteridophyta), pod latinskim nazivom *Pinus* bilo ujedinjeno pet danas odvojenih rodova: *Pinus* (bor), *Abies* (jela), *Picea* (omorika, smreka), *Cedrus* (cedar) i *Larix* (ariš). Otuda, u starih hrvatskih leksikografa, kao što su Belostenec, Jambrešić i Stulli, uz latinsko ime *Pinus* i nazivi, kao što su smreka, omorika i dr., koji s tim rodом danas nemaju nikakve veze.

– *brutia* Ten. (= *Pinus halepensis* L. var. *brutia* Ten./Henry) – **brucijski bor** (Vidaković); brutijski bor (Anić).

– *cembra* L. – **bor limba** (Schlosser 1870-1872); limba (Šulek; slovenski narodni naziv za taj bor; Schlosser - Vukotinović, Kišpatić, Herman, Vidaković).

– *halepensis* Mill. – **alepski bor** (Anić, Herman, Vidaković); bijeli bor (Šulek; Korčula; Schlosser-Vukotinović); bili bor, sosna (Visiani).

– *heldreichii* Christ. – **bor munika** (Šugar); balkanska munika (Domac, Nikolić); bjelokori bor (Anić, Vidaković); taj isti naziv ima u Vidakovića i vrsta *Pinus albicaulis*; munika (Anić, Herman); munjika (Kišpatić, Ungar-Regula-Bevilacqua).

– *mugo* Turra – **klekovina, bor klekovina** (Šulek; Visiani; Kišpatić); i sâm sam naziv *klekovina* zabilježio na Velikom Alanu na Velebitu kao narodni naziv za taj planinski bor, a rekao mi ga je g. Danijel Vukušić; bor krivulj (Anić); krivulj (Urban, Domac, Nikolić); klenovina, kosodrvina (Schlosser-Vukotinović, Šulek); kleka (Domac); taj naziv nije dosad u Hrvatskoj zabilježen kao pučki naziv za vrstu *Pinus mugo*, iako je u tom istom značenju dosad jedanput upotrijebljen u literaturi (Burgerstein-Kišpatić-Urban). Kleka je pučki naziv za vrstu *Juniperus communis* (usp. Pančić 1872, 1892), koji se danas kao ime roda službeno primjenjuje u Srbiji za sve bodljikave vrste roda *Juniperus* (usp. Flora Srbije, I:158-163).

– *nigra* Arnold – **crni bor** (Fritsch, Anić, Horvatić, Burgerstein-Kišpatić-Urban, Vidaković); crveni bor (Šulek; Bosna); gluhi bor (Šulek; Dalmacija).

– *nigra* Arnold subsp. *dalmatica* (Vis.) Schwartz – **dalmatinski crni bor** (Anić, Herman, Vidaković); bor (Visiani).

– *pinaster* Soli (= *P. maritima*) – **primorski bor** (Anić, Herman, Vidaković, Domac, Nikolić); morski bor (Šulek; sinjsko područje); černi

bor (Visiani); crni bor (Schlosser-Vukotinić 1869); crni smrok (Schlosser-Vukotinić 1876); bor crni (Schlosser).

– *pinea* L. – **bor pinija** (Šulek: zadarsko područje; Anić, Herman, Horvatić; Burgerstein-Kišpatić-Urbani); pinj (Šulek: dubrovačko područje; Horvatić); bor pinjol (Schlosser); pinjol (Šulek, Matković); bor (Roccabonella, De Toni); pitomi bor (Šulek: zadarsko područje); pin, pitomi bor (Visiani).

– *peuce* Griseb. – **bor molika** (Pančić, Burgerstein-Kišpatić-Urbani, Herman, Vidaković); balkanski borovac (Anić, Herman, Vidaković); mura (Anić, Vidaković).

– *silvestris* L. – **obični bor** (Fritsch, Anić, Herman, Horvatić, Vidaković); bijeli bor (Horvatić, Herman, Vidaković); crveni bor (Herman); smrok, smolasti smrok (Schlosser-Vukotinić); šumski bor (Domac, Nikolić); prijevod latinskog vrstenog pridjevka; bor divii (Visiani); bor (Burgerstein-Kišpatić-Urbani, Urbani-Domac); bor prosti (Hasek-Janda).

– *strobis* L. – **borovac** (Schlosser-Vukotinić 1869, Šulek, Vidaković); **bor borovac** (Schlosser 1872-1874); **američki borovac** (Herman); borovak (Schlosser-Vukotinić); Wheymuthov bor (Burgerstein-Kišpatić-Urbani); Vajmutov bor (Vidaković, Domac, Nikolić); prema hrvatskom pravopisu treba pisati Wheymuthov bor); vajmutovac (Anić, Herman).

IV. *CEDRUS* Trew – **cedar** (Stulli, Dellabella, Šulek, Horvatić, Herman, Vidaković); cedar (Belostenec); cedur (Šulek); kedar (Šulek); bor (Roccabonella, De Toni).

– *atlantica* (Endl.) Manetti – **atlaski cedar** (Anić, Herman, Vidaković);

– *deodara* (D. Don) G. Don – **himalajski cedar** (Anić, Herman, Vidaković).

– *libani* Loud. – **libanonski cedar** (Burgerstein, Anić, Horvatić, Herman, Vidaković).

V. *LARIX* Mill. – **ariš** (Schlosser-Vukotinić 1869, 1876, (Schlosser, 1872-1874; Šulek, Janda, Hasek-Janda, Horvatić, Herman, Vidaković); arež (Šulek: Visovac, Dalmacija); listvenica (Hasek-Janda); mecesan (Hasek-Janda, Šulek).

– *decidua* – **europski ariš** (Vidaković); obični ariš (Herman); gorski ariš (Fritsch); ariš (Burgerstein-Kišpatić, Nikolić); listopadni ariš (Domac, Nikolić).

– *sibirica* Ledeb. – **sibirski ariš** (Vidaković).

U opsegu porodice čempresovki obradio sam nazive vrsta sljedećih rodova: *Cupressus* (čempres), *Thuja* (smrekuša, tuja) i *Juniperus* (smrič). U Hrvatskoj od naprijed spomenutih vrsta samoniklo raste više vrsta roda *Juniperus*, dok se vrste roda *Thuja* javljaju isključivo u uzgoju. U uzgoju je čest i čempres (*Cupressus*), ali se on u južnojhrvatskom primorju samoniklo širi na mnogim područjima, kao npr. u području Konavala, Pelješca, Neretve i drugdje.

VI. *CUPRESSUS* L. – **čempres** (Šulek: dubrovačko područje; Visiani: Dalmacija; Schlosser-Vukotinić, Janda, Horvatić, Herman, Vidaković, Domac, Nikolić); bor (Šugar: južna Istra); čepris (Schlosser-Vukotinić 1869, Schlosser 1870-1872).

– *sempervirens* L. – **obični čempres** (Šulek: dubrovačko područje; Herman, Vidaković); čempres (Šulek: dubrovačko područje); čepris (Šulek: dubrovačko područje); čepris (Stulli); čipres (Stulli, Visiani); čempres, čepris (Šulek: Bosna i Hercegovina), čimpres (Šulek: Rijeka); cimpres (Šulek: Omiš); cipres (Belostenec, Jambrešić); cipres drvo (Šulek: dubrovačko područje); cumpres (Šulek: Dalmacija); ančipres (Roccabonella, De Toni); kupres (Šulek); mediteranski čempres (Vidaković); vazdazeleni čempres (Fritsch-Đurašin); zimzeleni čempres (Domac, Nikolić).

– *sempervirens* L. f. *sempervirens* – **obični čempres vitki** (Horvat).

– *sempervirens* L. f. *horizontalis* (Miller) Voss – **obični čempres široki** (Horvat).

– *arizonica* Greene – **arizonski čempres** (Vidaković).

– *torulosa* D. Don – **himalajski čempres** (Vidaković).

VII. *THUJA* L. – **smrekuša** (Šulek: varaždinsko i križevačko područje; Schlosser-Vukotinić, Kišpatić); tuja (Herman, Vidaković); klek (Schlosser-Vukotinić 1869; Schlosser 1870-1872).

– *occidentalis* L. – **američka smrekuša** (Šugar); američka tuja (Herman, Vidaković); zapadna smrekuša (Janda).

– *orientalis* L. – **azijska smrekuša** (Šugar); azijska tuja (Herman, Vidaković); biota (Ungar-Regula-Bevilacqua); kineska tuja (Ungar-Regula-Bevilacqua); istočna smrekuša (Janda).

VIII. *JUNIPERUS* L. – **smrič** (Šugar); borovica, smrieka, smrik, smrič (Schlosser-Vukotinić

1869); borovica (Schlosser 1872-1874; Herman, Vidaković, Domac, Nikolić); smreka, smrijež i smrika – rodovni naziv za sve vrste roda *Juniperus* u Hercegovini (Pichler); smrička, rodovni naziv za sve vrste roda *Juniperus* u južnoj Istri (Šugar).

– *chinensis* L. – **kineska glušica** (Šugar); kineska borovica (Vidaković).

– *communis* L. – **smrič borovica** (Šugar); **borovica** (Jambrešić, Janda, Burgerstein-Kišpatic); borovičko drvo (Jambrešić); obična borovica (Fritsch-Đurašin, Herman, Vidaković, Domac, Nikolić); brin (Šulek; senjsko i karlovačko područje); kadik (Šulek); smreka (Šulek; dubrovačko područje); smrča (Šulek); smrekovica, smrekovina (Šulek; Slavonija); smrekva črna (Šulek; Istra); smrič (Visiani); smrička (Visiani; u južnoj Istri naziv za sve vrste roda *Juniperus* /Šugar/); smriska (Visiani); smrič drvo (Roccabonella, De Toni); smrkva (Šulek); smreka (Šulek; Lika); smrekovina, naziv za plod od smriča (Šulek); smrek (Belostenec); smrča (Biankini).

– *macrocarpa* Sibth. et Sm. **smrič pukinja** (Šugar); ljuskavac (Herman, Vidaković; puk (Šulek; južnohrvatsko primorje); pukinja (Herman, Vidaković, Domac, Nikolić).

– *oxycedrus* L. – **obični smrič, smrika** (Šugar); borovica erljena, divlja ili morska (Šulek; Dalmacija); bujač (Šulek; splitsko područje); pucalika (Šulek); smrč (Šulek; Boka Kotorska); smrčka, naziv za plodove u južnohrvatskom području (Šulek); smreka morska (Šulek; Dalmacija); smrekinja, naziv za plodove u južnohrvatskom primorju (Šulek); smrekva krvava i erljena (Šulek; Istra); **smrič**, naziv za biljku i plodove (Visiani; Dalmacija; Roccabonella, De Toni); primorski smrič (Horvatić); smriek (Šulek; južnohrvatsko područje; Pichler; Hercegovina, južnohrvatsko područje); smrik (Šulek, Visiani; južnohrvatsko područje); **smrika** (Šulek, Visiani; južnohrvatsko područje); smrikva (Šugar; južna Istra); smriska (Visiani); smič, smiča (Šulek; Dalmacija); smika (Šulek); šmreka (Šulek; riječko područje; Lika); šmreka morska (Šulek); primorska šmrika (Horvatić); šmrika (Herman); smrč (Šulek; Skrad); smrkuljica (Šulek); smrška, naziv za

plodove u južnohrvatskom području (Šulek); smrička (Šugar; južna Istra).

– *phoenicea* L. – **primorski gluhi smrič** (Visiani); *gluhi smrič* je inače Roccabonellin naziv za vrstu *Juniperus sabina* (gorski gluhi smrič, somina); naziv *gluhi smrič* uobičajeni je i vrlo živ naziv u Dalmaciji, npr. na otoku Hvaru, za vrstu *Juniperus phoenicea*; brika, breka (Haračić; Lošinj; Hirc; područje Skradina); gluhač (Šulek); gluhač (Herman); gluvi smrič (Šulek, Visiani; makarsko primorje); gluhačuša (Herman, Vidaković); somina Šulek; makarsko područje, južnohrvatsko područje); primorska somina (Herman, Vidaković); fenička borovica (Domac, Nikolić).

– *sabina* L. – **planinski gluhi smrič**, Roccabonella, De Toni); **planinska somina** (Herman, Vidaković); glušac (Šulek; Hirc; Velebit; Janda; Hasek-Janda); gluhi (gluvi) smrič (Roccabonella, oko 1450. godine; zadarsko područje, De Toni); glušak (Visiani; Dalmacija); glušica (?); gluha smreka (Šulek, Janda); gluha smrjeka (Hasek-Janda); klekovina ženska (Šulek; Dalmacija); smrič glušac (Roccabonella, oko 1450. godine, De Toni); somina (Šulek; Visovac); somina jagodna, somina neplodna (Šulek; Visovac); savica (Šulek); smrdljiva borovica (Domac, Nikolić).

– *virginiana* L. – **virginijska glušica** (Šugar); virginijska borovica (Šulek 1856; Janda, Vidaković).

Vrsta *Juniperus virginiana* ubraja se u skupinu **gluhih smričeva**, tj. smričeva ljuskavih iglica, iglica koje ne bodu, pa je naziv *virginijska borovica* i neodgovarajući i netočan, jer je on svrstava u skupinu oštrogličavih vrsta kamo ona ne spada. U skupinu gluhih smričeva ubrajaju se još i *Juniperus thurifera*, *J. phoenicea*, *J. chinensis* i dr.

U opsegu porodice tisoovki, u Hrvatskoj raste samo rod *Taxus* (tisa) s jednom vrstom.

IX. *TAXUS* L. – **tisa**.

– *baccata* L. – **obična tisa** (Šulek; južnohrvatsko područje; Fritsch, Schlosser-Vukotinović, Kišpatic, Janda, Bergerstein, Horvatić, Herman, Vidaković i dr.); tisoovina (Šulek; južnohrvatsko područje); jeličica (Šulek; sinjsko područje); čemika plodna (Šulek; Visovac).

RASPRAVA – DISCUSSION

Razlog zbog kojeg sam se prihvatio nomenklature obrade dijela crnogoričnih vrsta u Hrvatskoj bila je činjenica što u pučkom nazivlju glede tih vrsta vlada prilična zbrka. S jedne strane istim nazivima u određenim područjima nazivaju različite vrste, a s druge strane vrlo različitim nazivima u pojedinim područjima naziva-

ju iste vrste. Bilo mi je dakle jasno da za izradbu prihvatljivog nazivlja za to bilje valja dobro razraditi načela i na vidjelo staviti svu raspoloživu građu. Iako su mi u podnaslovu o metodologiji iznesena načela bila vodič u imenovanju pojedinih biljnih vrsta, iz predloženih rješenja vidi se da ima znatnih odstupanja od tih načela.

npr. da su za određene vrste zadržana i po dva, pa i tri naziva. No, uz Linnéovo načelo o dvoimenom nazivu za svaku biljnu vrstu, valjalo se držati i drugog načela kako bi se sačuvalo što više pučkih, domaćih naziva - jer se radi o živom jeziku - njihovim prikladnim uklaпанjem u naziv bilo u obliku vrstenog pridjevka, ili pak uvođenjem dvaju ili triju naziva uz onaj koji se preporuča kao najprihvatljiviji zbog tradicijskih razloga.

Pri određivanju općeg naziva za određeni rod i vrstu vodio sam računa i o tome, koliko je to bilo moguće, iz kojeg područja potječe naziv. Naime, prave i prihvatljive nazive za biljke valja tražiti u područjima u kojima zajedno raste više vrsta istog roda. Tako se npr. u području primorske Hrvatske, od Piranskog zaljeva na sjeverozapadu do Boke Kotorske na jugoistoku, javlja većina vrsta roda *Juniperus*. Jedan od najčešćih i najuobičajenijih naziva za vrste toga roda na cijelom spomenutom prostoru je **smrič** ili pak slični nazivi s istim korijenom, npr. smrika, šmrika, smrička, smrijek itd. Osim toga, to je jedan od dosad najupotrebljavanijih naziva u školskoj botaničkoj literaturi u Hrvatskoj (usp. Urban-Domac 1948; Horvatić 1954; Matković 1970; Vidaković 1982. i dr.), pa je i to bio jedan od razloga da se tim nazivom obilježi cijeli rod *Juniperus*.

Drugi čest narodni naziv u opsegu roda *Juniperus* je **borovica**, koji je međutim vezan isključivo za vrstu *Juniperus communis*. To je jedina vrsta roda *Juniperus* rasprostranjena diljem Hrvatske, dakle i u primorskim i u kopnenim nizinskim i gorskim krajevima, a naziv je zabilježen još u 18. st. (usp. Jambrešić 1742, 1763). Međutim, s obzirom da je borovica jedina vrsta roda rasprostranjena u kopnenim dijelovima Hrvatske, smatrao sam da područni naziv za tu vrstu, jedinu rasprostranjenu vrstu roda *Juniperus* u tim krajevima, ne može biti pogodan kao opći naziv za cijeli rod koji obuhvaća dvije skupine grmova, odnosno drveta jedne bodljikavih a druge ljuskavih, gluhih iglica (Sectio *Sabina*), pri čemu borovica pripada skupini bodljikavih vrsta, koju obilježava upravo - smrič (Sectio *oxycedrus*). Nasuprot tome, pučanstvo u primorskoj Hrvatskoj naziva i borovicu - smričem, što očito tom nazivu daje prednost pred nazivom borovica kao općem nazivu za vrste toga roda. To je dakle razlog zbog kojega je naziv **smrič** kao opći naziv za rod *Juniperus* valjalo pretpostaviti nazivu borovica.

Od mnoštva naziva koji su dosad upotrijebljeni u botaničkoj i drugoj literaturi za imenovanje različitih vrsta roda *Juniperus*, ima ih nekoliko koji su stvoreni i upotrijebljeni u najnovije vrijeme (usp. Domac 1994). Izmišljanje naziva za vrste kojih se hrvatski pučki nazivi spominju kao službeni i u stranim djelima, kao što je slučaj s *gluhim smričem* spomenutim u Rocca-

bonellijevu djelu *Liber de simplicibus*, i koji su i danas vrlo česti u govoru, znači zatiranje hrvatske kulturne baštine i uopće prošlosti. Ako dakle, kraj tolikih postojećih mjesnih narodnih biljnih naziva netko osjeća potrebu da danas izmišlja nazive za imenovanje pojedinih biljnih vrsta, izgleda kao da prije toga ničega nije ni bilo na ovim prostorima. Takav pristup toj problematici je neprihvatljiv, ali i neodgovoran. A radi se o sveučilišnom udžbeniku.

Neki od naziva za rod *Juniperus*, kao što je **smreka**, danas je u Hrvatskoj opće prihvaćeni naziv za vrstu *Picea abies* (*P. excelsa*), a to je **obična smreka**, ili bolje, **obična omorika**. Iako na razini struke nema zabune s uporabom naziva *smreka*, ipak činjenica da se npr. u Hercegovini (usp. Pichler 1905) taj naziv obično upotrebljava kao opći naziv za sve vrste roda *Juniperus*, a da se nazivi s istim korijenom upotrebljavaju kao nazivi za taj rod i u većem dijelu primorskih krajeva Hrvatske, upućuje da naziv *smreka* kao opći naziv za vrstu *Picea abies* nije najsretnije izabran. Stoga sam, da se izbjegne svaka zabuna u imenovanju, uz uobičajeni naziv za smreku (*Picea abies*), obična smreka, predložio i stari narodni naziv za taj rod, koji se često upotrebljavao u hrvatskoj botaničkoj literaturi i u hrvatskoj književnosti (usp. Šulek 1859, Hasek i Janda 1874, Janda 1878), a to je naziv **omorika**. Smatram da bi primjena toga naziva ne samo na Pančičevu omoriku nego i na sve vrste roda *Picea* uklonilo mnoge zabune u imenovanju vrsta toga roda, a time bismo se približili i narodnom nazivlju, što nije bez značenja.

Dvije najčešće vrste roda *Thuja* koje se susreću u Hrvatskoj u uzgoju jesu *Thuja occidentalis* i *Th. orientalis*. Te su vrste zabilježene u literaturi pod nazivom **obična američka** i **obična azijska tuja** (Herman 1971, Vidaković 1982). Kako i druge tuje imaju dvoimeni naziv, ni tim dvjema vrstama nije potreban troimeni naziv, pa su zato u ovom članku i nazvane dvoimenim nazivom. Kako je pak naziv **smrekuša** već dugo u uporabi u starijoj botaničkoj literaturi, dao sam mu prednost pred nazivom *tuja* koji je također zadržan.

Određena su objašnjenja potrebna i uz dio nazivlja za borove, osobito uz vrste *Pinus mugo*, *P. silvestris* i *P. strobus*.

Na Velikom Alanu na Velebitu, vrstu *Pinus mugo* pučanstvo naziva **klekovina**, u što sam se i sam imao prilike uvjeriti prilikom obilaska toga područja. Taj je naziv inače već i Šulek zabilježio kao pučki naziv za tu vrstu (usp. Šulek 1878). Međutim, I. Horvat je u svojim radovima o vegetaciji (Horvat 1942, 1949) naziv *klekovina* upotrijebio za naznaku dvaju vrlo svojstvenih oblika vegetacije u pretplaninskom području, a to su "klekovina bora" (*Pinetum mugii*), kojoj je kasnije (Horvat 1962) priključio i pretplaninske bukove šume, nazvavši ih "klekovinom bukve". Te je bukove šu-

me u svojim ranijim radovima zvao "pretplaninske bukove šume", što je ispravnije i bolje.

Zbog naime dugog ležanja snijega, bukva u najvišim dijelovima Dinarskoga gorja, na nadmorskoj visini od 1400 m na više, poprma osobit oblik te se stabla ne uzdižu okomito nego koljenčasto svinuto – pridignuto. Slična je stvar i s klekovinom koja je sva pripijena uz tlo izvijajući stablo i grane na različite načine kako bi pod teretom snijega ipak opstala.

Zbog uporabe gornjeg naziva toga drveta za drugu namjenu, vrsta *Pinus mugo* ostala je u Hrvatskoj praktički bez naziva, pa se pribjeglo uvođenju stranih naziva koji nemaju temelja u pučkom nazivlju u Hrvatskoj za tu vrstu, kao što su "bor krivulj" (Bürgerstein-Urban 1944; Domac 1994; Ungar-Regula-Bevilacqua 1989; Nikolić 1994) i "kleka" (Domac 1994). Naziv "krivulj" potječe vjerojatno iz Bosne, jer je na mnogim planinama obilno zastupljen te se u Bosni i Srbiji upotrebljava kao narodni naziv za to crnogorično drvo (usp. Šilić 1973; Lakušić 1980; Stefanović 1986; Flora Srbije, 1970:154). "Kleka" je pak naziv za vrstu *Juniperus communis* i druge vrste roda *Juniperus* u Srbiji (usp. Simonović 1969; Flora Srbije, 1970:161). Iako je naziv "krivulj" vrlo smislen, i u sebi, kao i "klekovina", odražava izgled svoga stabla, ipak uz pučki naziv *klekovina*, za vrstu *Pinus mugo* zaista nije potrebno u hrvatsko biljno nazivlje uvoditi nikakav novi naziv – ni planinski bor, ni krivulj, a još manje kleka.

Slična napomena vrijedi i za nazive uz vrstu *Pinus silvestris*. Kao što proizlazi iz analize nazivlja za tu vrstu, u hrvatskoj stručnoj literaturi su se za tu vrstu ustalila tri naziva: *bijeli*, *crveni* i *obični bor*. U najnovije

vrijeme uveden je i najnoviji naziv "šumski bor" (Domac 1994), koji je prijevod latinskog vrstenskog pridjevka *silvestris*, čime se, zanemarujući već prilično ustaljene *narodne* nazive, stvara zbrka a nomenklatura problematika vraća na početak. Bez obzira je li posrijedi neupućenost u nomenklaturu problematiku ili se pak radi o svjesnom podcjenjivanju dosadašnje tradicije, takav je rad nekritičan, nekorektan i štetan.

Slični su primjeri i nazivi uz vrstu *Pinus strobus* – Wheymuthov bor, Vajmutov bor, vajmutovac koji se i dalje forsiraju nasuprot narodnom nazivu **borovac** koji se u botanici koristi već 135 godina (usp. Schlosser-Vukotinić 1869). U šumarstvu je naziv *borovac* danas uobičajeni naziv za vrstu *Pinus strobus*, pa i za još neke vrste borova (usp. Herman 1971). Naziv *borovac* ima svoje duboke korijene i u fitotoponimima *Borovac* kojih ima više u Hrvatskoj, i to jednako u kopnenim i primorskim područjima (usp. Sabljar 1850).

Ni naziv "smrča" za omoriku ili smreku (*Picea abies* = *P. excelsa*) nije dosad zabilježen kao pučki naziv za tu vrstu u Hrvatskoj, premda je jedanput upotrijebljen u prošlostoljetnoj botaničkoj školskoj literaturi (Hasek-Janda 1874:160) i dvaput u novijoj šumarskoj literaturi (Anić 1947; Vidaković 1982:286). Za vrstu *Picea abies* u starijoj hrvatskoj botaničkoj literaturi bili su uobičajeni, kao što je već spomenuto, nazivi **omorika** i **smreka**, a u novijoj samo **smreka**, dok je naziv "omorika" ostao nažalost vezan isključivo za vrstu *Picea omorika* (Pančičeva omorika), što je svakako šteta. Otuda i poticaj, iskazan u ovom članku, da se, kao što je spomenuto, sve vrste roda *Picea* imenuju nazivom *omorika* kako bi se izbjegla zabuna s različitim nazivima roda *Juniperus*.

ZAKLJUČAK – CONCLUSION

Kao što proizlazi iz prikaza i analize hrvatskog nazivlja vezanog za dio crnogoričnog drveća i grmlja, zbrka s tim nazivljem, barem za veći dio rodova i vrsta, nametala se kao goruća potreba za njegovim sređivanjem i svrstavanjem u odgovarajući sustav. Ta je činjenica i mene potakla na obradu upravo toga nazivlja kako bih jednim takvim člankom doprinio rješavanju te problematike, i ujedno otvorio put nizu sličnih članaka s istom problematikom.

Pri obradi spomenutog nazivlja i ja sam krenuo od Linnéova načela o dvoimenom nazivu, ali mi je pri tom bilo jasno da je hrvatsko pučko nazivlje dio nazivlja živog jezika, da predstavlja dio kulturne narodne baštine te da pri izradbi hrvatskog biljnog imenika, uz poštovanje gornjeg načela o dvoimenom nazivu, valja, kako bi se sačuvao što veći dio toga nazivlja, omogućiti i uporabu dvaju, pa i triju naziva za pojedinu biljnu svojtu, ili

pak postojeće nazive odnosno dio njih koji su više u uporabi uključiti u naziv kao vrstene pridjevke ili na drugi način. I u tom sam smislu i postupio pri obradi nazivlja za crnogorično bilje. Smatram da je to put kojim će valjati poći pri izradbi biljnog imenika za cjelokupnu hrvatsku floru.

Ori obradi biljnog nazivlja upotrijebljenim u ovom članku služio sam se isključivo dosad u narodu zabilježenim mjesnim nazivima koje sam, prema iznesenim načelima i metodologiji, uklopio u naziv za pojedine biljne svojte bilo kao naziv roda bilo pak kao vrstenskog pridjevka odnosno kao kombinaciju postojećih naziva. Ako s tim jedinim člankom o hrvatskom pučkom nazivlju za crnogorično bilje i nisam riješio sve dvojbe u pogledu uporabe pojedinih naziva, vjerujem da sam njih barem suzio nedoumice u vezi s nazivima pojedinih biljnih svojti.

LITERATURA – REFERENCES

- André, J., 1956: *Lexique des termes de Botanique en latin*. Librairie Klincksieck, Paris
- Anić, M., 1946: *Dendrologija*. Pretiskano iz "Šumarskog priručnika" I. Zagreb
- Belostenec, I., 1740: *Gazophylacium, seu latino-illyricum onomatum aerarium*, I. Zagreb
- Belostenec, I., 1740: *Gazophylacium latino-illyricum*, II. Zagreb
- Biankini, P., 1886: *O uzgoju i njegovanju cvijeća, uresnog grmlja i drveća*. Dubrovnik
- Burgerstein, A., 1910: *Botanika za više razrede srednjih škola*. Priredio M. Kišpatić, Zagreb
- Burgerstein, A., 1944: *Prirodopis bilja za više razrede srednjih škola*. Preveo M. Kišpatić, priredio S. Urban, Zagreb
- De Toni, E., 1919: *Il libro dei semplici di Benedetto Rinio. Mem. della Pontificia Accademia Romana dei Nuovi Lincei*, 5, Roma
- Domac, R., 1994: *Flora Hrvatske*. Školska knjiga, Zagreb
- Fritsch, K., 1926: *Pokornoga Prirodopis bilja za niže razrede srednjih škola*. Preveo i dopunio St. Gjurrašin, Zagreb
- Hagberg, K., 1959: *Karl Linnaeus. Veliki ljudi i njihova djela*. Naprijed, Zagreb
- Haračić, A., 1905: *Lussinpiccolo. Il suo clima e la sua vegetazione*. Lošinj
- Hasek, C., i Janda, J., 1874: *Rukovodnik za prirodopisni atlas*. Zagreb
- Herman, J., 1971: *Šumarska dendrologija*. Stanbiro, Zagreb
- Horvatić, S., 1954: *Ilustrirani bilinar*. Školska knjiga, Zagreb
- Jambrešić, A., 1742 (1992): *Lexicon latinum*. Zavod za hrvatski jezik, Zagreb
- Janda, J., 1878: *Počela botanike*. Zagreb
- Kovačević, J., 1979: *Lexicon botanicorum croaticorum vel serbicum nominum herbarum inutilium*. Institut za zaštitu bilja, Zagreb
- Lodeta, V., 1993: Pregled kratice, znanstvenih i narodnih imena naših važnijih poljoprivrednih korova. *Fragmenta herbologica et phytomedica*, 21,2:163–172 Agronomski fakultet, Zagreb
- Lodeta, V., Borošić, J., Lešić, R., Šatović, F., Dubravec, K. i Novak, D., 1994: *Hrvatska imena povrća i nekih drugih vrtnih biljaka*. *Glasnik zaštite bilja*, 17, 5:212–217, Agronomski fakultet, Zagreb
- Matković, P., 1970: *Biljka, čovjek i prostor*. Matica Hrvatska, Split.
- Pichler, A., 1905: *Prilozi poznavanju narodnih imena biljaka u Hercegovini*. XI. izvještaj Velike gimnazije u Mostaru, 1–26, Mostar
- Rocabonella (Benedetto Rinio), oko 1450: *Liber de simplicibus Benedicti Rinij medici et philosophi veneti*. Knjižnica Sv. Marka u Veneciji (Marciana)
- Sabljar, V., oko 1850: *Miestopis kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, markgrofije Istre i kotara grada Tersta*. Rukopis, Zbirka rukopisa, 237/3, Hrvatski državni arhiv (HDA), Zagreb
- Schlosser, J. K., 1872–1874: *Vrtna cjetana* (rukopis). Botanički zavod Prir.-mat. fak., Zagreb
- Schlosser, J. K. et Vukotinović, Lj., 1869: *Flora Croatica*. Jugosl. akad. znan. i umjetn., Zagreb
- Schlosser, J. K. et Vukotinović, Lj., 1876: *Bilinar. Flora excursoria*. Zagreb
- Stafleu, F. A., Mc Vaugh, R., Meikle, R. D., Rollins, R. C., Ross, R., Schopf, J. M., Schulze, G.M., De Vilmorin, R., Voss, E.G., 1987: *Međunarodni kodeks botaničke nomenklature*. U: *Međunarodni botanički kodeksi*. Sveučilišna naklada Liber, Zagreb
- Stulli, J., 1801: *Lexicon latino-italico-illyricum*. Budimpešta
- Stulli, J., 1806: *Rjecosloxyje, ilirsko-talijansko-latin-sko*, 2/1, 2/2, Dubrovnik
- Šilić, Č., 1973: *Atlas drveća i grmlja*. Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo
- Šugar, I., 1995: *Dogradnja bez temelja*. *Jezik*, 42, 3:89–96, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb
- Šulek, B., 1856: *Biljarstvo za više gimnazije*. Beč
- Šulek, B., 1856: *Biljarstvo, I. Uputa u poznavanje bilja*. Beč
- Šulek, B., 1879: *Jugoslavenski imenik bilja*. Jugosl. akad. znan. i umjetn., Zagreb
- Ungar, S., Regula-Bevilacqua, L., 1989: *Vodič kroz Botanički vrt*. Prir.-mat. fak., Zagreb
- Urban, S. i Domac, R., 1948: *Botanika za V. razred gimnazije*. Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb
- Vidaković, M., 1982: *Četinjače*. Morfologija i varijabilnost. Jugosl. akad. znan. i umjetn., Zagreb

SUMMARY: After the analysis of all, until now, used plants names as well as after the consideration of criterions, purpose of this article is to propose Croatian plant nomenclature for the autochthone and cultivated conifers.

Poziv na suradnju, čitateljima Šumarskog lista

Pomozite svojim priložima rad na dovršetku
HRVATSKOG IMENIKA BILJA

Molimo sve poznavatelje bilja da svojim priložima pomognu rad na dovršetku **Hrvatskog imenika bilja** skupljanjem mjesnih narodnih imena biljaka u svom zavičaju. Poslano nazivlje bit će priključeno dosad skupljenoj građi na kojoj radim već mnogo godina. Svi sakupljači građe bit će poimenice navedeni u djelu uvodno i uz naziv koji su poslali.

Naziv svake biljke valja sadržavati sljedeće podatke:

1. Mjesni naziv biljke;
2. Latinski naziv vrste ili barem roda;
3. Uže i šire područje na kojem se dotični naziv upotrebljava;
4. Ime, prezime i zanimanje sakupljača.

Skupljene nazive slati na adresu:

Ivan ŠUGAR, Zavod za farmaceutsku botaniku FBF, Schrottova 39, 10000 Zagreb.